

Ratyfikacja Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej potrzebna tu i teraz

Dlaczego Polska powinna ratyfikować protokół o skardze zbiorowej?

Polska do dziś nie ratyfikowała Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej (ZEKS), a więc nie przyjęła pełnego katalogu praw socjalnych uzgodnionych na poziomie europejskim. Co więcej: nie ratyfikowała także protokołu dodatkowego z 1995 r., który wprowadza mechanizm skargi zbiorowej, umożliwiający partnerom społecznym – w tym związkom zawodowym i organizacjom pracodawców - formalne zgłaszanie naruszeń praw społecznych do Europejskiego Komitetu Praw Społecznych (ECSR).

System skargi zbiorowej pozwala zgłaszać sprawy bez konieczności wyczerpania krajowej ścieżki prawnej, co umożliwia szybsze reagowanie na powtarzające się naruszenia standardów socjalnych.

Skargi mają charakter abstrakcyjny - nie muszą dotyczyć konkretnej osoby, lecz mogą wskazywać na problem systemowy (np. brak odpowiednich regulacji, nierówne traktowanie, niedofinansowanie usług publicznych).

Mogą je składać związki zawodowe, organizacje pracodawców i – w niektórych przypadkach - wybrane organizacje pozarządowe.

Polska nie ratyfikowała także protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ. Polska nie ratyfikowała także protokołu skargowego do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Polska nie przystąpiła także do protokołu komunikacyjnego do Konwencji o prawach dziecka.

Oznacza to, że żaden międzynarodowy mechanizm skargowy dotyczący praw socjalnych nie jest dziś dostępny z Polski. Tym bardziej znaczenie ma możliwość przystąpienia do systemu skargi zbiorowej Rady Europy.

Ratyfikacja protokołu to wyraz zaufania rządu do partnerów społecznych związków zawodowych i organizacji pracodawców oraz potwierdzenie ich roli w tworzeniu polityk publicznych.

To także konkretny krok w stronę budowania społeczeństwa obywatelskiego, w którym instytucje reprezentatywne mają możliwość realnego działania na rzecz interesu publicznego.

Skargi umożliwiają monitorowanie, upominanie się i skuteczne naciskanie na rząd, bez potrzeby kosztownych i długotrwałych procesów sądowych.

Polskie związki zawodowe i organizacje pracodawców są dziś pozbawione możliwości uczestnictwa w tym mechanizmie, mimo że mają potencjał, by go efektywnie wykorzystywać.

W Europie Środkowo-Wschodniej kraje takie jak Słowenia, Chorwacja czy Albania już ratyfikowały protokół i aktywnie uczestniczą w procedurze.

Polska, jako duży kraj, pozostaje w tyle, a to osłabia jej pozycję w debacie o standardach społecznych w Europie.

Podsumowanie: potrzebna jest pilna ratyfikacja!

Ratyfikacja ZEKS i protokołu dotyczącego skargi zbiorowej to:

- wzmocnienie instytucji dialogu społecznego.
- narzędzie ochrony praw grup zawodowych, nie tylko jednostek.
- wyraz dojrzałości państwa demokratycznego, które uznaje rolę partnerów społecznych w kontroli i kształtowaniu polityki.
- krok w kierunku społeczeństwa obywatelskiego, które nie jest pozorne, lecz ma realne narzędzia działania.

Przypominamy:

Postulat ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej i protokołu o skardze zbiorowej od lat znajduje się w dokumentach programowych NSZZ „Solidarność”, w tym w Uchwale programowej XXXI Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” (Spała, 19–20 października 2023 r.).

W ramach projektu „Rozwój zdolności NSZZ ‘Solidarność’ dla aktywnego udziału w procesie monitorowania i stanowienia prawa” w kwietniu 2026 r. planowane jest seminarium dotyczące ratyfikacji ZEKS.

Barbara Surdykowska, ekspert prawny Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

